

N:o 46.

Af herr **A. Th. Carlheim-Gyllensköld**, *angående anslag till understöd af enskilda jernvägsanläggningar.*

Då för närvarande icke mindre än 60 utarbetade jernvägsförslag äro dels redan koncessionerade, dels på Kongl. Maj:ts pröfning beroende och dels undergå granskning i kongl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, så anger detta, att landets behof af nya jernvägar icke på långt när blifvit fylt.

Att det icke gerna kan vara annorlunda visar en blick på kartan, der stora sträckor af vårt vidsträckta land äro i saknad af detta förnämsta kommunikationsmedel. Dessa landsdelar hafva dock i cirka 50 år i sin mån fått bidraga till både stats- och en del enskilda jernvägar, hvarför de, sedan de gjort de ekonomiska ansträngningar de förmått för hvar sin nya jernväg, hoppas, att statsverket äfven skall understödja deras sträfvan.

Med innevarande år är jernvägslånefonden slut, och upplägges icke en ny, så är fara värdt, att både en stor del af ofvannämnda 60 jernvägsförslag och flera, som under närmaste framtiden kunna blifva påtänkta, söka den utländska lånemarknaden för att fylla de anläggningskostnader, som icke äro tecknade i aktier, och det helt visst till högre räntefot än staten upplånar medel. Af flera skäl anses detta olämpligt.

Tydligt är äfven, att de jernvägssträfvanden, hvilka för närvarande arbeta sig fram till genomförande, i allmänhet beröra magrare trakter, och att dessa afses att blifva förbättrade och förkofrade i flera riktningar genom en jernväg, men för dem resa sig nära nog oöfvervinneliga svårigheter att komma upp till teckning af halfva anläggningskostnaden.

Dessa svårigheter skulle dock i väsentlig mån undanrödjas, om staten som kompetens för koncessions erhållande icke fordrade mera än $\frac{1}{3}$ af anläggningskostnaden, sådan den blifvit af kongl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen reviderad och föreslagen, uti aktieteckning af jernvägens intressenter eller sökandena, samt den andra tredjedelen af denna anläggningskostnad lemnas som anslag utan återbetalningsskyldighet och den sista tredjedelen erhöles mot preferensaktier, stamaktier eller lån enligt Kongt Maj:ts bestämmande enligt sig företeende omständigheter.

Ett sådant eventuellt samarbete på jernvägsbyggandets område mellan staten och den enskilda företagsamheten skulle med nödvändighet leda till väl byggda och relativt billiga jernvägar, sunda jernvägsföretag, enständig och nöjaktig kontroll och att skuldsättningen icke blefve ruinös för kommuner och enskilda.

Som vilkor för understödet i form af statens preferens- eller stamaktier har jag tänkt mig den föreskrift, att staten på preferensaktierna, tillfölje af dess natur, och å stamaktierna på grund af vilkor alltid först skall hafva blifvande utdelning intill det räntebelopp staten sjelf upplånat jernvägsfondens medel till.

Visserligen borde jernvägsfonden ensamt med hänsyn till ofvannämnda 60 jernvägsförslag bestämmas till långt större belopp än hittills, men då det måhända icke anses lämpligt, så föreslås, att fonden för nästa femårsperiod från och med 1902 endast ökas med $2\frac{1}{2}$ millioner kronor.

På grund häraf föranlåtes jag vördsamt hemställa,

det Riksdagen måtte besluta att till Kongl Maj:ts disposition ställa ett extra anslag af 10 millioner kronor under 5 år från och med 1902 med 2 millioner kronor årligen, på så sätt understödja enskilda jernvägsanläggningar, att $\frac{1}{3}$ af den utaf kongl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna och Kongl. Maj:t bestämda anläggningskostnaden lemnas det sökande, med i nåder godkända kartor, kostnadsförslag och bolagsordning försedda jernvägsaktiebolaget som anslag utan återbetalningsskyldighet, och $\frac{1}{3}$ af samma anläggningskostnad mot preferensaktier, stamaktier eller som lån enligt Kongl. Maj:ts bestämmande, då $\frac{1}{3}$ af anläggningskostnaden är af det sökande jernvägsaktiebolaget tecknad i aktier, dock så, att belopp, som af denna jern-

vägsfond icke skulle utgå under ett år, må för efterföljande år af femårsperioden disponeras, äfvensom i öfrigt på de vilkor Riksdagen finner för godt närmare bestämma.

Om remiss till statsutskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 24 januari 1901.

A. Th. Carlheim-Gyllensköld.